

ABD/İsrail-İran Savaşı: Rusya İçin Kazanç mı Kayıp mı?

28 Şubat 2026 tarihinde ABD ve İsrail'in İran'a karşı başlattığı savaş, uluslararası hukuki uzlaşmaya dayanan eski dünya düzeninin fiilen tasfiye edildiği ve askeri gücün başat belirleyici haline geldiği "kontrollü kaos" dönemine geçişin simgesel bir dönüm noktası olmuştur. ABD ve İsrail'in koordineli saldırıları kapsamında ilk 12 saat içerisinde İran'daki kritik hedeflere yaklaşık 900 hava saldırısı düzenlenmiş, bu süreçte ülkenin en üst düzey siyasi ve dini liderliği, Ayetullah Ali Hamaney dahil olmak üzere, ortadan kaldırılmıştır. Bu gelişmeler Rusya açısından iki katmanlı bir etki yaratmıştır: kısa vadeli taktiksel ve ekonomik kazanımlar, uzun vadede Avrasya'nın güney kuşağındaki stratejik nüfuzunun aşınmasıyla eşzamanlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Ocak 2025'te İran ile Rusya arasında imzalanan Kapsamlı Stratejik Ortaklık Anlaşması'na rağmen Moskova'nın doğrudan askeri müdahaleden kaçınması, söz konusu anlaşmada karşılıklı savunma yükümlülüğünün bulunmaması, Rusya'nın askeri kaynaklarını Ukrayna cephesine yoğunlaştırmış olması ve İsrail ile çok katmanlı ilişkilerini tamamen koparmak istememesiyle açıklanabilir. Bununla birlikte, görünürdeki bu "stratejik tarafsızlık" tutumu, sahadaki dolaylı destek mekanizmalarını dışlamamaktadır. Batılı istihbarat kaynaklarına göre Rusya, İran'a uydu temelli istihbarat aktarımını hızlandırmış ve kayıpları telafi etmek amacıyla "Geran-2" tipi insansız hava araçlarının sevkiyatına başlamıştır.

Kısa vadede İran'daki savaş, Kremlin açısından önemli bir ekonomik ve askeri kaldıraç işlevi görmüştür. Küresel petrol arzının yaklaşık %20'sinin geçtiği Hürmüz Boğazı'nın fiilen bloke edilmesi, Brent petrol fiyatlarını varil başına 100 doların üzerine taşımıştır. 2026 yılı başında bütçe açığı riskiyle karşı karşıya bulunan Rusya için bu durum ciddi bir gelir artışı sağlamış; aynı zamanda Washington yönetimi, küresel enerji piyasalarını dengelemek amacıyla Rus petrolüne yönelik yaptırım baskısını geçici olarak gevşetmek zorunda kalmıştır.

Ukrayna cephesinde ise İran'daki çatışma, Kiev'in Batılı müttefikleri açısından ciddi bir kaynak daralmasına yol açmıştır. İran'ın yoğun karşılıkları, ABD'yi Patriot ve THAAD gibi sınırlı sayıda hava savunma sistemlerini Körfez bölgesine ve İsrail'e kaydırmaya zorlamıştır. Uzman değerlendirmelerine göre ABD, savaşın ilk 16 gününde THAAD stokunun yaklaşık %40'ını tüketmiştir. Bu gelişme, Rusya için önemli bir fırsat alanı yaratmış, Mart 2026 sonunda Rusya, Ukrayna'ya yönelik şimdiki kadarki en geniş çaplı hava saldırılarından birini gerçekleştirerek tek dalgada 982 saldırı unsuru kullanmıştır.

Bununla birlikte İran, Rusya'nın yalnızca askeri bir ortağı değil, aynı zamanda "Doğu'ya açılım" stratejisinin merkezî unsurlarından biridir. Rusya, yaklaşık 2,76 milyar dolarlık yatırımla İran ekonomisinde en büyük yabancı yatırımcı konumuna yükselmiş; bu yatırımların büyük bölümü enerji sektöründe yoğunlaşmıştır. Avrasya Ekonomik Birliği ile İran arasında imzalanan serbest ticaret anlaşması, malların %85'i için gümrük vergilerini kaldırarak ticaret hacmini 2025 yılı itibarıyla 5,3 milyar dolara ulaştırmış ve orta vadede 10 milyar dolarlık bir potansiyel yaratmıştır.

İkili ilişkilerde nükleer enerji alanı stratejik bir öneme sahiptir. "Rosatom" (Rusya Devlet Atom Enerjisi Kurumu) tarafından İran'da inşa edilmesi planlanan sekiz adet nükleer enerji tesisi (toplam değeri 25 milyar doların üzerinde), Moskova açısından bölgede teknolojik olarak kalıcı bir varlık tesis etmenin aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu projeler yalnızca İran'ın enerji güvenliğini artırmakla kalmayacak, aynı zamanda Afganistan ve Pakistan'a elektrik ihracatı yoluyla Rusya'nın bölgesel etkisini genişletecektir. Ancak İsrail'in nükleer tesislere ve liman altyapısına yönelik saldırıları, bu büyük ölçekli yatırımları ve Rusya'nın yüksek teknoloji ihracatçısı olarak güvenilirliğini doğrudan tehdit etmektedir.

Rusya'nın bölgedeki stratejik dayanıklılığı, 18 Mart 2026 tarihinde İsrail Hava Kuvvetleri'nin Hazar Denizi kıyısındaki Bender-Enzeli limanına düzenlediği saldırıyla ciddi biçimde sarsılmıştır. Bu gelişme, askeri faaliyetlerin ilk kez Moskova'nın fiili güvenlik sahası olarak gördüğü kapalı Hazar havzasına taşınması bakımından emsal teşkil etmektedir. Saldırının temel hedefi, İran'ın Batı denetimini aşarak Rusya'ya mühimmat ve insansız hava araçları sevk ettiği lojistik hattın kesilmesiydi. Bu olay, kuzey tedarik hatlarının da güvenli olmaktan çıktığını ve Rusya'nın bölgesel güvenlik sağlayıcısı olarak kapasitesinin sınırlı olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Buna paralel olarak Kafkasya'da da bir jeopolitik dönüşüm yaşanmaktadır. İran'ın zayıflaması, ABD ve Azerbaycan'ın Ermenistan üzerinden geçecek ve uluslararası yönetim altında işletilecek Zengezur Koridoru projesini hızlandırmasına olanak sağlamıştır. "Uluslararası Barış ve Refah İçin Trump Yolu" (TRIPP) olarak adlandırılan bu girişim, Rusya ve İran'ı bölgesel transit sistemlerinden dışlayarak yerlerine Batı destekli güvenlik ve lojistik yapıları ikame etmeyi amaçlamaktadır.

İran'daki savaş aynı zamanda küresel düzeyde ideolojik ve kurumsal bir aşınmayı da beraberinde getirmektedir. Valday Kulübü analistlerinin vurguladığı üzere, ABD ve İsrail'in yaklaşımı, egemen bir devleti meşru bir muhatap olarak kabul etmeyen ve doğrudan rejimlerin çözülmesine/tasfiyesine yönelik "polis operasyon" mantığını yansıtmaktadır. Bu bağlamda Rusya, İran'da devlet yapısının tamamen çökmesini engellemeye çalışan, statükoyu korumaya yönelik bir güç olarak konumlanmaya çalışmaktadır. Zira böyle bir çöküş, geniş çaplı bölgesel istikrarsızlığa ve 26 milyona varabilecek bir mülteci krizine yol açma potansiyeli taşımaktadır.

Ancak bu süreç, Rusya'nın "büyük güç" imajını ciddi biçimde zedelemektedir. Ukrayna'daki savaşın yarattığı sınırlılıklar altında, kilit bir müttefiki etkin biçimde koruyamaması, Moskova'nın nüfuz kapasitesinin sınırlarını görünür kılmaktadır. Ayrıca Rusya, diplomatik çözüm süreçlerinin büyük ölçüde dışında kalmakta bu süreçlerde Türkiye ve Pakistan gibi aktörler daha belirleyici roller üstlenmektedir.

Sonuç olarak, ABD ve İsrail'in İran'a yönelik savaşı Rusya'ya kısa vadeli ekonomik kazançlar ve Ukrayna cephesinde taktik avantajlar sağlamış olsa da Büyük Avrasya'daki stratejik konumunun yapısal olarak zayıfladığını ortaya koymuştur. Moskova, zaman ve finansal kaynak kazanırken, "stratejik derinliğini" kaybetmektedir. İran'ın güneydeki dengeleyici rolünün ortadan kalkması, Rusya'yı ya Batı yanlısı ittifaklarla çevrili bir jeopolitik kuşatma altında ya da kronik istikrarsızlık bölgeleriyle komşu bir konuma itmektedir. Post-küreselleşme olarak tanımlanan yeni uluslararası sistemde uyum sağlama kapasitesi giderek daha belirleyici hale gelirken, Rusya açısından bu uyum sürecinin maliyeti, küresel bir dengeleyici güç konumundan, öncelikle kendi sınırlarını korumaya odaklanan bölgesel bir aktöre dönüşüm anlamına gelebilir.